

BESTUUR

Jaarbericht

ECONOMIE & INNOVATIE

2009

ONDERWIJS & ARBEIDSMARKT

VEILIGHEID

WELZIJN & INTEGRATIE

WONEN

Maatschappelijk Topinstituut Steden

Nico
INSTITUTE

Geachte lezer,

Met trots presenteren wij u het jaarbericht 2009 van Nicis Institute. Dit jaarbericht geeft een goede indruk van alles wat Nicis Institute deed en doet aan wetenschappelijk onderzoek, advies, kennisdeling en opleiding voor de steden. Voor een uitgebreid overzicht zie www.nicis.nl. De indeling van dit jaarverslag is gekoppeld aan de thema's waarmee iedere stad in Nederland en daarbuiten te maken heeft: **Bestuur, Economie & Innovatie, Onderwijs & Arbeidsmarkt, Veiligheid, Welzijn & Integratie en Wonen**. Tot slot treft u enkele **facts & figures** aan.

2009 was een belangrijk jaar voor Nicis Institute, ook met het oog op de toekomst. Drie ontwikkelingen waren hierbij van bijzonder belang. In november hebben rijk en steden de samenwerking voor de komende vijf jaar gecontinueerd door het tekenen van het convenant '**Basisfinanciering Nicis Institute 2010-2014**'. Ook de vijf 'new towns' hebben zich daarbij aangesloten. **Anja Grootoont**, gemeentesecretaris van new town Almere, is in 2009 toegetreden tot de Raad van Toezicht.

Ten tweede heeft de **commissie-Opstelten** eind 2009 een positief oordeel geveld over Nicis als Maatschappelijk Topinstituut en over de beide onderzoeksprogramma's. De evaluatiecommissie, ingesteld door NWO, heeft haar oordeel aangevuld met enkele adviezen voor de verdere ontwikkeling van Nicis.

Een derde belangrijke ontwikkeling was het initiatief dat de gemeente Den Haag en Nicis Institute in 2009 hebben genomen tot oprichting van een **European Metropolitan network Institute (EMI)**. EMI is een Europese denktank, die 'centers of excellence' en steden verbindt. Het biedt metropolitane gebieden in Europa kennis, onderzoek en opleidingen voor het realiseren van sociaal en economisch sterke regio's. Onder leiding van **Jozias van Aartsen**, burgemeester van Den Haag en voorzitter van de Raad van Toezicht, kregen de plannen voor dit Europese netwerkinstituut vaste vorm.

In 2009 is het Stedelijk Innovatieprogramma (STIP) afgerond met een groot en drukbezocht slotcongres in oktober. In het kader daarvan is de Engelstalige wetenschappelijke bundel **City in sight. Dutch Dealings with Urban Change** verschenen, waarin de resultaten van een groot aantal van de langlopende STIP-projecten zijn gepresenteerd en dwarsverbanden worden gelegd. Het onderzoeksprogramma **Kennis voor Krachtige Steden** is in 2009 tot volle wasdom gekomen met ruim veertig projecten. In consortia werken universitaire onderzoekers en steden nauw samen aan de uitvoering van het onderzoek. **Het International Scientific Review Committee (ISRC)** is in 2009 twee keer bijeengekomen om de onderzoeken kritisch te bespreken en zo de wetenschappelijke kwaliteit te versterken.

In 2009 is ook het eerste **Nicis Adviescollege** van start gegaan. De Nicis Adviescolleges bestaan uit bestuurders en/of strategische adviseurs uit steden en departementen en een aantal wetenschappers. Een college telt tien tot twaalf personen. De colleges stellen adviezen op rond prangende, actuele grootstedelijke problemen. Adviezen monden uit in **tien aanbevelingen voor de stedelijke praktijk** en zullen worden gepubliceerd.

In opdracht van het ministerie van Justitie is in het verslagjaar gestart met het opzetten van een **trainingsprogramma voor gemeenten: het kennisfundament**. Dit programma helpt gemeenten om de oververtegenwoordiging van Marokkaanse en Antilliaanse jongeren in de criminaliteitscijfers terug te dringen en de recidivecirkel te doorbreken.

Daarnaast participeert Nicis Institute sinds 2009 in het landelijk project **Mooi Nederland**, een initiatief van VROM. Nicis organiseert in dit kader van tal van bijeenkomsten en geeft een aantal publicaties uit. Het maandblad City Journal heeft een facelift ondergaan en zal vanaf 2010 ieder kwartaal verschijnen als **City Journal Nieuwsbrief**. In het verslagjaar is hard gewerkt aan een nieuwe website die in 2010 als **dé kennisportal** voor alle gemeenten in Nederland wordt gelanceerd. Het bezoekersaantal van de **Nicis-website** is toegenomen en bedraagt inmiddels bijna **3 miljoen bezoekers** per jaar.

Kennis is macht, zo dachten de honderden stedelijke professionals die afgelopen jaar een keur aan **masterclasses** hebben bezocht. Naast deze kortdurende masterclasses verzorgde Nicis Academy in samenwerking met de NSOB wederom de leergang **Master of Strategic Urban Studies**.

Kortom: steden weten Nicis Institute steeds beter te vinden voor onderzoek, informatie, adviezen en kennisbijeenkomsten. 2009 was een inspirerend jaar.

Gerard Schouw, algemeen directeur

Wim Hafkamp, wetenschappelijk directeur

- Nicis onderzoek: Communities of research & practice
- Aandacht voor lokaal referendum
- Master of Strategic Urban Studies

De stedelijke samenleving is complexer dan ooit, en de dynamiek is hoog. Door individualisering en emancipatie staan burgers veel kritischer ten opzichte van de overheid dan in het verleden. Mondige stadsburgers willen zelf beslissen. Tegelijkertijd stellen zij enorme eisen aan diezelfde overheid. Niet verwonderlijk dat bestuurlijke vraagstukken een belangrijke plaats innemen in de activiteiten van Nicis Institute.

Op het gebied van onderzoek waren in 2009 binnen het thema bestuur tien projecten in uitvoering (onderzoeksprogramma Kennis voor Krachtige Steden). In evenzovele consortia van steden en universitaire onderzoeksgroepen wordt gezocht naar antwoorden op vragen die de gemeentesecretarissen van de G36-steden in 2008 hebben geformuleerd tijdens het **Kennisplatform bestuur** onder leiding van **Wim Deetman**, oud-burgemeester van Den Haag. De consortia functioneren als **communities of research and practice** en komen enkele keren per jaar bijeen, waarbij de deelnemende steden vaak beurtelings als gastheer optreden. Er wordt onder meer onderzoek gedaan naar de rol van 'best persons' in problematische wijken, naar de realiteitswaarde van plannen voor crisisbeheersing, de rol van gemeenten bij burgerinitiatieven en naar effectieve vormen van regionale samenwerking. De resultaten komen vanaf 2010 beschikbaar. In het kader van het **Stedelijk Innovatieprogramma** werden in 2009 enkele onderzoeksprojecten over vitaal burgerschap afgerond.

Nicis Institute deed in 2009 onderzoek naar doorzettingsmacht in economische kanszones en voorzag tal van steden van **maatwerk-analyses voor strategische visie-ontwikkeling**, die veelal werden besproken met colleges van B&W. In september vond een conferentie plaats over een studie van Nicis Institute naar de mogelijkheden van het lokaal referendum, die aan de raden en de colleges van de G36-steden is gestuurd. Ralph Pans (VNG) spiegelde die aan historische ontwikkelingen en eigen ervaringen, prof. Frank Hendriks (UvT) aan zijn ervaringen met referenda in Zwitserland.

In juni 2009 kreeg de eerste lichter studenten van de **Master of Strategic Urban Studies** de felbegeerde bul. Nicis Institute organiseert deze tweejarige opleiding met de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB). Deelnemers zijn ervaren professionals die werkzaam zijn bij steden, maatschappelijke organisaties en marktpartijen. De afstudeeropdrachten werden beoordeeld door een jury van wetenschappers en stedelijke bestuurders. De winnende studie, **'Over vloeibare steden en vloeibare samenwerking'**, bevatte een analyse van het verhaal achter het grotestedenbeleid. Daarnaast organiseerde Nicis Academy een groot aantal masterclasses rond het thema bestuur: 'De innovatieve professional', 'De geheimen van het Binnenhof' (over lobbystrategieën voor stedelijke professionals), 'Organiserend vermogen', 'Stratego' (over het spel tussen bestuurslagen) en 'Stedelijke trends en beleidsuitdagingen'. Voor de gemeente Haarlem werd de maatwerkopleiding 'Strategisch denken en doen' verzorgd.

In januari vond een conferentie plaats over publiek-private samenwerking ten behoeve van de wijk economie, in samenwerking met de Raad voor Werk en Inkomen. In juni organiseerde Nicis een kennisatelier over prestatie sturing en effectmeting in het sociale domein. In oktober verzorgde Nicis in opdracht van de VROM-raad en de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling de goed bezochte bijeenkomst **'Meer dan de wijk'** naar aanleiding van twee adviezen; daarin ging het onder meer om de vraag hoe ook andere schaalniveaus bij de wijkaanpak te betrekken. Tijdens een **kennismarkt over burgerparticipatie en burgerschap**, georganiseerd voor en met het ministerie van BZK, konden stedelijke professionals al hun vragen stellen aan tien gezaghebbende wetenschappers die veel over burgerschap hebben gepubliceerd. Deze kennismarkt zal in 2010 wegens succes worden herhaald.

- Onderzoek en publicaties
- Kennis- en expertateliers
- Masterclasses

Omdat de economie één van de zes pijlers is van het grotestedenbeleid en een belangrijk onderwerp in het Actieplan Krachtwijken neemt het thema 'Economie & Innovatie' een belangrijke plaats in binnen de activiteiten van Nicis Institute. Er zijn in 2009 diverse publicaties, kennis- en expertateliers, en masterclasses aan dit thema gewijd. Nicis Institute bracht **11 keer een nieuwsbericht** uit over onderwerpen op het gebied Economie & Innovatie.

Het jaar 2009 vormt de afsluiting van vijf jaar Kennisprogramma Stedelijke Economie van het ministerie van Economische Zaken en de G31-steden in het kader van de Brede Doeluitkering Economie. Dit programma is uitgevoerd door Nicis Institute. In 2009 uitten de steden en het ministerie de wens om hun samenwerking te continueren. Dit leidde in september 2009 tot de ondertekening van het **Convenant Strategisch Economische Samenwerking 2010-2011**. Daarin is opgenomen dat het kennisprogramma Stedelijke Economie met twee jaar wordt verlengd. Ter onderbouwing van het belang van nationale en lokale samenwerking op het thema stedelijke economie heeft Nicis Institute de **Beleidsanalyse Strategisch Economische Agenda 2010-2014** uitgebracht met daarin trends en uitdagingen voor nationaal en stedelijk economisch beleid.

Nicis Institute heeft op verzoek van het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam (OBR) de resultaten van de evaluatie van de kansenzones in Rotterdam samengevat en opnieuw geduid in het rapport **Doorzettingsmacht in economische kansenzones**. Tevens is in samenwerking met het OBR een landelijke conferentie georganiseerd over de kansenzones, die 140 deelnemers trok. Hier is teruggeblikt op de ervaringen met kansenzones en is vooruitgekeken naar de volgende fase van het kansenzonebeleid in Rotterdam.

Ter afronding van het kortlopend STIP-programma **'Ondernemerschap in wijk en stad'** zijn tien rapporten uitgebracht over de bedrijfshuisvesting in de steden Alkmaar, Amersfoort, Breda, Eindhoven, Enschede, Haarlem, Haarlemmermeer, Tilburg, Zaanstad en Zwolle en zijn tien rapporten uitgebracht voor de steden

Amsterdam, Assen, Den Haag, Emmen, Groningen, Leeuwarden, Parkstad Limburg, Rotterdam, Schiedam en Utrecht.

In 2009 is onder leiding van prof. Jan Rath (AMIDSt, UvA) en Veronique Schutjens (UU) het onderzoeksproject **'Bedrijvige steden in bedrijvige wijken: een onderzoek naar een nieuw economisch elan in stedelijke woonwijken'** gestart in het kader van het onderzoeksprogramma Kennis voor Krachtige Steden. Daarin participeren de gemeenten Amsterdam, Leiden, Utrecht, Dordrecht en Zoetermeer. Ook ging het **onderzoeksproject 'Stedelijk beleid voor de creatieve industrie'** van start met als onderzoeker prof. Robert Kloosterman (AMIDSt, UvA) en met deelname van Amsterdam, Amsterdam Innovation Motor, Haarlem en de Kamer van Koophandel Amsterdam.

Op 23 september heeft Nicis Institute, in samenwerking met het ministerie van Economische Zaken de **conferentie 'Lokale Economie: van denken naar doen!'** georganiseerd. Via plenaire bijeenkomsten en diverse parallelsessies is een breed palet aan invalshoeken en inzichten aan de orde gekomen. Maar liefst 140 stedelijke professionals en adviseurs namen deel aan deze conferentie.

Hiernaast organiseerde Nicis Institute in 2009 in samenwerking met de Volkskrant **zes stadsdebatten over de Economische Agenda**. Het waren zes zeer goed bezochte bijeenkomsten met als thema's: de juiste maat voor welvaart, de eisen te stellen aan de bestuurlijke elite, de aard van de Nederlandse 'New Green Deal', de reductie van de schooluitval tot nul, 'hoe krijgen wij in Nederland nieuwe multinationals?' en 'wat zijn onze antwoorden op de krapte op de arbeidsmarkt?'

Andere expert- en kennisateliers en congressen in 2009 waren het expertatelier **'Branchering'**, het kennisatelier **'Kredietcrisis en stedelijk economie'** (in samenwerking met de gemeente Helmond), de expertmeeting **'De Noordelijke Wijkeconomie'**, de conferentie 'De creatieve stad; de hype voorbij!'

In 2009 zijn er op het gebied van stedelijke economie **vier masterclasses** voor stedelijke professionals verzorgd; 'Ondernemerschap in de wijk' (kerndocent Jaap Korpel), 'Bedrijventerreinen' (prof. Frank van Oort), 'City Marketing' (prof. Gert-Jan Hospers) en 'Vliegwiel voor stedelijke economie' (prof. Pieter Tordoir). Ook in de masterclass 'Stedelijke trends en beleidsuitdagingen' werd uitgebreid aandacht besteed aan stedelijke economie en innovatie.

- Onderzoek 'De economische stijging van laagopgeleiden' van start
- Samenwerking Nicis en RWI bij het bevorderen van werkgelegenheid in aandachtswijken

Het thema Onderwijs & Arbeidsmarkt staat zowel op nationaal als op lokaal niveau **prominent op de beleidsagenda**. De vraagstukken die aan de orde zijn, zijn economisch, sociaal en cultureel van vitaal belang. Onderwijs en arbeid zijn klassieke ladders of routes voor **sociale stijging** van mensen. De aandacht van Nicis Institute richt zich bij dit thema vooral op het functioneren van de stedelijke arbeidsmarkt, de aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt en de betekenis van onderwijs voor welzijn, sociale kansen van jongeren, veiligheid en de buurt.

De eerste **onderzoeken** in het kader van het programma 'Kennis voor krachtige steden' op het gebied van Onderwijs & Arbeidsmarkt gingen al in 2008 van start. In juli 2009 startte het onderzoek **'De economische stijging van laagopgeleiden'** onder leiding van prof. Jouke van Dijk. Centraal in dit onderzoek staat hoe de economische stijging van laagopgeleiden kan worden vergroot en welke effecten scholingsinvesteringen hebben op laagopgeleiden. Recent verscheen al een tussenpublicatie waarin de resultaten van de literatuurstudie gepresenteerd werden.

In 2009 verscheen ook het rapport van het onderzoek **'Arbeidsmarktstrategieën van gemeenten'**. Conclusie van het rapport is dat gemeentelijk arbeidsmarktbeleid ertoe doet, maar ook dat realisme in ambities op zijn plaats is.

Nicis Institute en de **Raad voor Werk en Inkomen (RWI)** werkten samen bij de ondersteuning van stedelijke partijen voor het bevorderen van werkgelegenheid en het bestrijden van werkloosheid in aandachtswijken. Hiermee wordt een vervolg gegeven aan de samenwerking bij de totstandkoming van het advies **De wijk Inc., Ondernemerschap en arbeidsparticipatie in aandachtswijken** (november 2007), dat was gericht aan de minister voor Wonen, Wijken en Integratie. Nicis en RWI ondernamen in 2009 de volgende activiteiten:
startconferentie Publiek-Privaat Ondernemerschap: de wijk aan het werk, 21 januari 2009, Rotterdam
RWI/Nicis/8 steden CBS onderzoek Onbenut arbeidspotentieel niet-uitkeringsgerechtigden in aandachtswijken
masterclass Werkende Wijken

Behalve de hierboven genoemde ontwikkelingen werd ook gewerkt aan andere onderzoeken en rapporten, zo verschenen in 2009 de resultaten van het onderzoek **'Ondernemerschap in het onderwijs'**. In 2010 wordt hieraan een vervolg gegeven met een congres.

Daarnaast zijn er enkele kennisateliers en bijeenkomsten op het gebied van Onderwijs & Arbeidsmarkt georganiseerd in samenwerking met de steden. Voorbeelden hiervan zijn het kennisatelier **Vitale coalities in het gemeentelijk onderwijs** en het congres **Effectief arbeidsmarktbeleid is efficiënt samenwerken in samenwerking**.

Ten slotte ontwikkelde Nicis Institute in 2009 de masterclass **'Naar een effectief arbeidsmarkt- en re-integratiebeleid'** die in het voorjaar van 2010 wordt uitgevoerd en werden er negen themaberichten 'Onderwijs & Arbeidsmarkt' verzonden.

- **Integrale Veiligheidsmonitor**
- **International Crime and Victimization Survey**

De Integrale Veiligheidsmonitor is een gezamenlijk initiatief van het ministerie van Binnenlandse Zaken, het ministerie van Justitie en het Centraal Bureau voor de Statistiek. Doel is om door middel van een strak geharmoniseerde onderzoeksopzet te komen tot cijfers over **veiligheidsbeleving** en slachtofferschap op **nationaal, regionaal en (beneden) lokaal niveau**. Voor de coördinatie van dit grootschalige bevolkingsonderzoek is een afzonderlijke uitvoeringsorganisatie ingesteld. Deze heeft een plaats binnen Nicis Institute gekregen. De kosten van de uitvoeringsorganisatie worden geheel gedragen door de ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie. Het bureau Veiligheidsmonitor heeft een formatie van 4,5 fte.

Het onderzoek is in 2008 voor de eerste maal uitgevoerd, de resultaten zijn op 1 april 2009 gepubliceerd. Aan de **eerste integrale Veiligheidsmonitor** hebben 82 gemeenten deelgenomen. Aan de meting 2009 hebben 244 gemeenten deelgenomen. Die uitkomsten worden in maart 2010 gepubliceerd.

Door de Integrale Veiligheidsmonitor krijgt Nicis Institute de beschikking over een grote kwantitatieve basis voor nader onderzoek op het thema veiligheid. In 2009 is een begin gemaakt met het definiëren van producten en diensten die Nicis op basis van dit onderzoek kan ontwikkelen. In de eerste instantie is daarbij gedacht aan masterclasses en kennisateliers. In 2010 wordt deze verkenning voortgezet.

Het WODC heeft Nicis Institute verzocht een rol te spelen bij de coördinatie van de **International Crime and Victimization Survey**. Dit onderzoek beoogt veiligheidbeleving en slachtofferschap internationaal vergelijkbaar te maken. De ICVS heeft daardoor elementen die sterk aan de Integrale Veiligheidsmonitor verwant zijn. Het was de bedoeling dat dit onderzoek in 2009 uitgevoerd zou worden. Als gevolg van problemen met een Europese aanbestedingsprocedure (geen geldige inschrijvingen) moest deze twee maal worden uitgevoerd. De start van de ICVS is nu voorzien in het voorjaar van 2010. De resultaten zullen in **september 2010** bekend worden.

- Aanpak van de projectencarrousel
- Aanval op de Uitval in HBO lesprogramma's
- Eerste Nicis Adviescollege over maatschappelijke uitval van jongeren

Welzijn & Integratie is een actueel maatschappelijk thema. Rijk en steden staan voor de belangrijke uitdaging om maatschappelijke uitval, participatie en sociale stijging in hun samenhang te bezien en aan te pakken. Vooral met de wijkenaanpak zet de overheid zich in voor het terugdringen van achterstanden. Juist daar wordt de koppeling gelegd tussen de **fysieke, sociale en economische vraagstukken in buurten, wijken en steden**. Een actiegerichte en oplossingsgerichte aanpak spreekt velen aan. En 2009 liet zien dat er op dit terrein nieuwe inzichten zijn ontstaan. Het zijn de projecten die veelal, buiten de kaders om en met ruimte voor maatwerk door de professional in de uitvoering, successen boeken. Maar niet zonder slag of stoot.

In 2009 werd het onderzoek naar de aanpak van de zogenaamde projectencarrousel gestart en afgerond met de publicatie **Het rendement van zalmgedrag**, geschreven door Daniel Giltay Veth, in samenwerking met Nicis Institute, het ministerie voor Wonen, Wijken en Integratie (WWI) en Start Foundation. Daarin laat hij zien hoe projecten gericht op mensen aan de onderkant van de samenleving (de zogenaamde onderste 10% van samenleving: mensen met meerdere problemen tegelijkertijd), zich ondanks zeer succesvolle resultaten, steeds weer moeten bewijzen bij het meedingen naar nieuw tijdelijk geld. De publicatie doet aanbevelingen gericht op het in beeld brengen van de successen, benoemt overlevingsstrategieën van sociaal ondernemerschap en stelt de vanzelfsprekende financiering van bestaande instituties ter discussie.

Het kennisatelier **Langs de sociale meetlat** dat Nicis juni 2009 organiseerde, ging in op het vraagstuk van de aantoonbaarheid van sociaal rendement. Projecten die de successen in beeld brachten en daardoor ook duurzaam effectief bleken te zijn, stonden centraal tijdens de jubileumeditie van de **Parels van Integratie**. Het project **'Taalontmoetingen'** uit Den Haag, dat in de afgelopen 30 jaar honderden koppels vormde tussen Nederlandse en allochtone vrouwen en waarbij het leren van de Nederlandse taal centraal stond, werd gekozen tot Parel van Integratie 2009.

2009 was ook het jaar waarin de lessen en de resultaten van het succesvolle project **Aanval op de Uitval** (in samenwerking met de G27 en het ministerie van WWI) werden overgedragen aan het hoger onderwijs. Tijdens de conferentie Aanval op de Uitval, A new generation werd de publicatie **De Rotonde van Hamed** in aanwezigheid van **Doekle Terpstra**, bestuursvoorzitter van de HBO-raad, overhandigd aan de hogescholen van Rotterdam en Amsterdam. Huidige en toekomstige professionals gingen met elkaar in gesprek over wat het vraagt van de overheid, instellingen en professionals om mensen met meerdere problemen daadwerkelijk vooruit te helpen. Maatwerk, ruimte in de uitvoering, het delen van informatie, samenwerking en vooral het centraal stellen van mensen zijn belangrijke voorwaarden. De manier waarop de (lokale) overheid hieraan daadkrachtig invulling kan geven staat centraal in het eerste **Nicis Adviescollege over maatschappelijke uitval van jongeren** dat eind 2009 gestart is.

In opdracht van de werkgroep Armoedebestrijding van de Sociale Pijler van de G32 heeft Nicis Institute inspirerende projecten op het gebied van **armoedebestrijding** verfilmd in 15 grote steden in Nederland. Tijdens een bijeenkomst in Nieuwspoor heeft staatssecretaris **Jetta Klijnsma** het winnende filmpje bekend gemaakt en een geldprijs ter beschikking gesteld.

Er is veel wetenschappelijke kennis beschikbaar over de oorzaken, omstandigheden en de achtergronden van jeugdcriminaliteit in algemene zin en criminele Antilliaanse en Marokkaanse jongeren in specifieke zin. In opdracht van het Ministerie van Justitie en het WODC is Nicis Institute daarom eind 2009 gestart met het vertalen van deze wetenschappelijke kennis voor de praktijk. De zogenaamde Marokkanen- en Antillianen- gemeenten (en veiligheidshuizen) krijgen de mogelijkheid om een (gratis) training te volgen, waarin de overdracht en vooral de toepassing van deze kennis centraal staat. Gebruik maken van dit **'Kennisfundament'** is een van de instrumenten die steden kunnen inzetten om de oververtegenwoordiging van Marokkaanse en Antilliaanse jongeren in de criminaliteitscijfers terug te dringen en de recidivecirkel te doorbreken.

Onderzoek naar de tweede generatie migranten in Europa laat zien dat de schoolsystemen in de verschillende landen mede debet zijn aan deze oververtegenwoordiging. In de Nicis publicatie **Valkuilen en springplanken in het onderwijs** laat onderzoeker Maurice Crul (UvA) zien dat in geen van de andere onderzochte landen de tweedeling onder de tweede generatie zo groot is als in Nederland.

- Conferentie en publicatie 'De nieuwe groei heet krimp'
- Kennisateliers 'Wijken helpen wijken'
- Congres 'Europese krachtwijken: gluren bij de burens'
- Kennisplatform Wonen aan de slag met vijf onderzoeken
- Congres binnenstedelijke bouwopgave 'De aantrekkelijke stad'

Ook in 2009 was er veel aandacht voor het thema wonen, in het bijzonder voor de demografische ontwikkelingen die daarvoor zo bepalend zijn. Rode draad was de verdergaande verstedelijking door groei van het aantal inwoners in de meer centraal gelegen grote steden, de afname van de bevolking in steden in de periferie van Nederland door ontgroening en vergrijzing van de bevolking, en de toenemende druk op de stad als gevolg van de binnenstedelijke bouwopgave om groene ruimten buiten de stad te kunnen behouden.

Het begon op 11 februari met de conferentie **'De nieuwe groei heet krimp'** in Rolduc in Kerkrade. **Minister Eberhard van der Laan** ontving tijdens de conferentie het gelijknamige **onderzoeksrapport over demografische krimp** in Parkstad Limburg. Hij deed daarbij een aantal spraakmakende uitspraken als voorschot op de bestuurlijke conferentie over krimp die het Kabinet in juni 2009 organiseerde en het eind 2009 verschenen **Actieplan Bevolkingsdaling van Kabinet, VNG en IPO**. Volgens **Van der Laan** dient kwalitatieve verbetering van de steden uitgangspunt van het beleid te zijn en zal de **verdeling van de rijksmiddelen** voor wonen tussen groeisteden en krimpsteden moeten worden aangepast.

Andere kennisateliers die Nicis heeft georganiseerd rond het thema wonen waren het congres **'Europese krachtwijken: gluren bij de burens'** (23 april), **het symposium 'Bewoners en herstructurering'** (13 mei) het congres over de binnenstedelijke bouwopgave **'De aantrekkelijke stad'** (22 juni), het kennisatelier **'Wijken helpen wijken: een impuls voor de 40 en 40+ wijken'** (30 september) en, in samenwerking met Utrecht, de conferentie **'De Utrechtse wijkaanpak'** (25 november).

Verder werd tijdens de Nicis Stedendag op 28 mei een masterclass verzorgd over **'Stedelijke vernieuwing in de crisis'**. In opdracht van de EDF Core Group

van Eurocities is Nicis Institute in samenwerking met Den Haag en vijf andere Europese steden een 1,5 jaar durend **onderzoeksproject 'Urban Renewal'** gestart; vertegenwoordigers van deze steden gaan bij elkaar op bezoek en leren van elkaars ervaringen met stedelijke vernieuwing. In opdracht van het ministerie van WWI ondersteunen experts van Nicis de stedelijke vernieuwing in de wijk Heechterp/Schieringen in de gemeente Leeuwarden en is Nicis een **Community of Practice (CoP)** gestart voor de projectleiders van de krachtwijken. Het ministerie van WWI is gedurende het hele jaar door Nicis Institute ondersteund met kennis en advies in het kader van de zeven experimenten in de krachtwijken.

In het kader van het onderzoeksprogramma **'Kennis voor krachtige steden'** zijn inmiddels vijf onderzoeksprojecten in uitvoering op het gebied van wonen. In 2009 startten onderzoeken naar veranderende huishoudens en functies van woonmilieus, naar de kwaliteit van de kwetsbare particuliere woningvoorraad, naar 'branding' en leefstijlen in de wijk en naar **waterbedeffecten van herstructurering**. Eerder startte al het project naar de effecten van herstructurering op de sociale stijging van jongeren. De vijf onderzoeken worden uitgevoerd door de Universiteit Utrecht, de Universiteit van Amsterdam en de Technische Universiteit Delft, met actieve deelname van steden en woningcorporaties.

Het thema Wonen kreeg in 2009 verder ruime aandacht tijdens presentaties die Nicis verzorgde over de trends en beleidsuitdagingen in zo'n tien grote steden. Ook verschenen er negen themaberichten over het thema wonen.

- Strategische Europese agenda voor de G32 steden
- Tweede EUKN Conferentie in Malmö, Zweden, laat zien hoe jonge nieuwkomers met succes kunnen integreren in Europese steden
- Positief advies over European Metropolitan network Institute

In opdracht van de G32-steden heeft Nicis Institute een strategische Europese agenda voor de toekomst opgesteld. De agenda stelt de steden in staat hun lokaal beleid beter af te stemmen op de Europese dossiers en succesvoller in te kunnen spelen op Europese fondsen en subsidieprogramma's.

De tweede conferentie van het European Urban Knowledge Network (EUKN), **'Young, Urban Migrant – from challenge to chance'**, stond in het teken van kennisuitwisseling. Een keur van internationale experts benadrukte dat integratie in de eerste plaats een stedelijke opgave is. De aanpak op lokaal niveau is vaak bepalend voor de nationale uitkomst. Steden beschikken echter over weinig betrouwbare benchmarks om vergelijkingen tussen de verschillende benaderingen te maken. Dit onderschrijft het belang van **EUKN als platform** dat op verschillende manieren bijdraagt aan het vergelijken en bezoeken van goede praktijkvoorbeelden. Nicis Institute verzorgt het secretariaat en is daarmee de motor van EUKN. De externe evaluatie van EUKN heeft aangetoond dat het netwerk in een daadwerkelijke kennisbehoefte voorziet. De nieuwe website, die in 2010 tijdens de ministersconferentie over stedelijk beleid zal worden gepresenteerd, maakt het mogelijk sneller in te spelen op de vraag naar interactieve content en inhoudelijke dossiers.

In 2009 zijn de **bezoekersaantallen** van de www.nicis.nl gestegen tot **meer dan 100.000** per maand. Het aantal **kennisdocumenten** op de site bedraagt nu meer dan **5.000**.

Sinds 2009 is Nicis Institute ook **national dissemination point van het URBACT programma**, dat door de Europese Commissie wordt gefinancierd. Op deze wijze kunnen Nederlandse steden nog beter dan voorheen kennis nemen van de Europese ontwikkelingen op stedelijk gebied.

URBAN-NET, het Europees programma waarbinnen nationale onderzoeksinstituten en onderzoeksfinancierende instellingen een onderzoeksagenda opstellen over duurzame stedelijke ontwikkeling, gaat zijn laatste fase in. Het onderzoekskader is gereed en in december 2009 is de laatste call voor onderzoek gepubliceerd.

Eind 2009 heeft Nicis Institute, na twee aanbestedingsrondes, in samenwerking met het WODC en het Britse Home Office met succes een aanvraag binnen het **EU-programma Fighting Justice van DG Justice** ingediend. Nicis Institute gaat met internationale partners de International Crime Victimization Survey (ICVS) uitvoeren, een **onderzoek naar misdaadbeleving, politiewerk, misdaadpreventie en onveiligheidsgevoelens** in diverse landen in en buiten Europa.

De internationale activiteiten van Nicis Institute krijgen in 2010 een belangrijke impuls met de oprichting van het **European Metropolitan network Institute (EMI)**, een gezamenlijk initiatief van de gemeente Den Haag en Nicis Institute. Met EMI zal in Europa, maar ook daarbuiten, de kloof tussen onderzoek, praktijk en opleiding in samenwerking met centres of excellence en maatschappelijke partijen verder worden gedicht.

Activiteit	Aantal	Bereik
Kennisateliers	17	1280 deelnemers
Masterclasses	12	127 deelnemers
Masteropleiding	1	9 deelnemers
Conferenties	19	2630 deelnemers
Stedentoers	6	200
Presentaties	37	550
Weetgids 2009-2011	1	4.000
Tendrapporten	19	digitaal verspreid
Onderzoeksprojecten KvK	40	230 (participatie steden)
Publicaties STIP voor steden	12	6000 (oplage)
Internationale publicaties	15 (afgelopen jaar)	
Overige publicaties	11 (15 afgelopen jaar)	10.150
City Journals	6	37.200 exemplaren
Themaberichten	64	146.500
Themaberichten internationaal	20	100.837
E-alerts	1	6000
Persberichten	22	verspreiding via media
Bezoekers websites	2.900.222	aantal bezoekers
Expert ateliers	11	280 deelnemers

Leden Raad van Toezicht Nicis Institute

J.J. van Aartsen	Burgemeester Den Haag
drs. H.M.F. Bruls	Burgemeester Venlo (sinds juni 2009)
drs. H.J. Meijer	Burgemeester Zwolle (tot juni 2009)
drs. H. de Jong	Gemeentesecretaris Amsterdam
drs. E. Gerritsen	Voorzitter Bureau Jeugdzorg en vml. gemeentesecretaris Amsterdam
drs. H. Wesseling	Gemeentesecretaris Dordrecht/voorzitter netwerkdirectie Drechtsteden
mw. A.J. Grootonk	Gemeentesecretaris Almere (sinds oktober 2009)
drs. L.A.M. van Halder	Directeur-Generaal WWI, Ministerie van VROM
dr. A.H.G. Rinnooy Kan	Voorzitter Sociaal Economische Raad (SER)
prof. dr. H.F.L. Ottens	Emeritus-hoogleraar Sociale Geografie aan de Universiteit Utrecht

Nicis kennisambassadeurs

Bestuur	drs. W.J. Deetman, lid Raad van State
Economie & Innovatie	drs. H.W.M. Wesseling, gemeentesecretaris Dordrecht, voorzitter netwerkdirectie Drechtsteden
Onderwijs & Arbeidsmarkt	ing. J.P.C.M. van Zijl, voorzitter MBO-Raad
Veiligheid	drs. D. Schoof, DG Veiligheid, Ministerie van BZK
Welzijn & Integratie	drs. E. Gerritsen, voormalig gemeentesecretaris Amsterdam
Wonen	mr. drs. A.W.H. Bertram, gemeentesecretaris Den Haag

Universitaire lead partners Nicis-onderzoeksprogramma Kennis voor Krachtige Steden

Bestuur	Technische Universiteit Delft: prof. mr. dr. J.A. de Bruijn
Economie & Innovatie	Vrije Universiteit: prof. dr. E. Verhoef en prof. dr. P. Rietveld
Onderwijs & Arbeidsmarkt	Universiteit Maastricht: prof. dr. H. Maassen van den Brink en prof. dr. W. Groot
Veiligheid	Universiteit Leiden, Campus Den Haag: dr. H. Wagenaar
Welzijn & Integratie	Universiteit van Amsterdam: prof. dr. J. Grin
Wonen	Universiteit Utrecht: prof. dr. R. van Kempen

Leden International Scientific Review Committee

Anders Björklund	Professor of Economics, Swedish Institute for Social Research, Stockholm University
Paul Cheshire	Professor of Economic Geography, Department of Geography and Environment, London School of Economics
John Mollenkopf	Professor of Political Science and Sociology, Graduate Center, City University of New York, directeur Center for Urban Research, New York
Alan Murie	Professor of Urban and Regional Studies en directeur van het Centre for Urban and Regional Studies, University of Birmingham
John Forester	Professor of Urban and Regional Planning, Department of City and Regional Planning, Cornell University
Yuri Kazepov	Professor of Economic Sociology, Institute of Sociology, University of Urbino